

Naturkartlegging i Siljan – Skauen og Holtesletta

Siljan kommune

Dokumentinformasjon

Oppdragsgiver: Siljan kommune
 Tittel på rapport: Naturkartlegging i Siljan - Skauen og Holtesletta
 Oppdragsnavn: Naturkartlegging Siljan kommune
 Oppdragsnummer: 634270-01
 Utarbeidet av: Heiko Liebel
 Oppdragsleder: Rune Solvang
 Tilgjengelighet: Åpen

Forsidebilde: Edelgran sprer seg på de grøftete Fugleleikmyrene i Skauen-området (foto: Rune Solvang).

01	26.11.2021	Rapport	HL	RS
----	------------	---------	----	----

Ver	Dato	Beskrivelse	Utarb. av	KS
-----	------	-------------	-----------	----

Innholdsfortegnelse

1. Innledning	3
2. Bakgrunnsdata	5
3. Naturverdier	6
4. Fremmede arter	13
5. Usikkerhet	15
6. Anbefalinger	16
7. Kilder	18

1. Innledning

I forbindelse med kommuneplanen i Siljan har Asplan Viak AS fått oppdraget å kartlegge naturverdier i to kartleggingsområder som ligger nært hverandre: Holtesletta og Skauen i Siljan kommune som behandles i en samlet rapport.

Figur 1-1. Kartleggingsområdene (rød linje).

De to arealene ble befart av Rune Solvang og Heiko Liebel, Asplan Viak AS, den 18.8. og 26.8.2021 med hovedfokus på å kartlegge naturtyper (Naturtyper i Norge; NiN) etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks

(Miljødirektoratet 2021a), av truede (rødlista; Artsdatabanken 2021a) og fremmede arter (svartelista; Artsdatabanken 2018).

Figur 1-2 Parti med eldre, høystammet furuskog i Holtesletta (foto: H. Liebel).

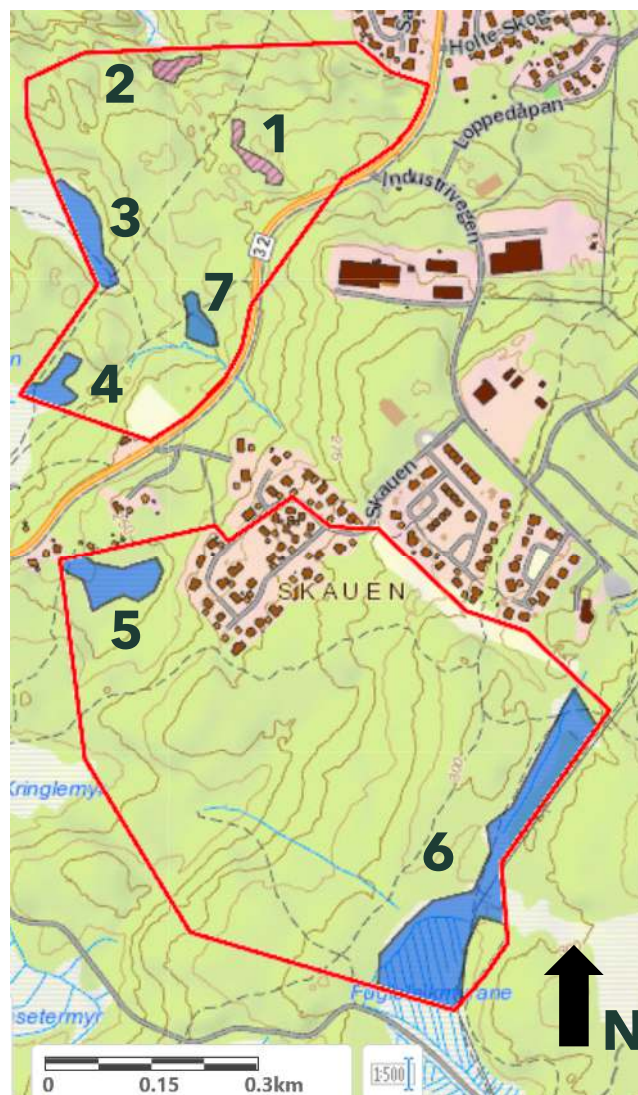
2. Bakgrunnsdata

Kartleggingsområdene ligger i sørboreal sone og 210 til 310 moh. Berggrunnen er grunnlaget for vegetasjonen og styrer artsmangfoldet i stor grad. Holtesletta-området består av kvarts-syenitt som gir næringsfattige vekstforhold og deler med rombeporfyr som forvitrer noe lettere med noe rikere men fortsatt nokså næringsfattige vekstforhold (NGU 2021a). Skauen-området består både av næringsfattig kvarts-syenitt og larvikitt som stedvis forvitrer lettere. De to kartleggingsområdene er geologisk temmelig like. Løsmassene i begge områdene består av tynne moreneavsetninger og torv i myrene (NGU 2021b). Myrområdene er sterkt påvirket av grøfting og delvis er de plantet til med gran eller edelgran. Skogen er preget av skogbruk og både i Holtesletta og Skauen er det store, nye hogstflater. Store arealer i Holtesletta-området er dekt av yngre produksjonsskog i hogstklasse 3 mens små areal består av eldre og gammel skog (hogstklasse 4 og 5, NIBIO 2021). I kartleggingsområdet Skauen består skogen hovedsakelig av eldre produksjonsskog og på kollen midt i kartleggingsområdet av gammel skog.

Det finnes noe eksisterende naturfaglig dokumentasjon om områdene. I Holtesletta-området er det registrert burot langs Heivannsveien og i Skauen er også bare noen få vanlige arter registrert i Artsdatabankens databaser: maiblom, gjetertaske, åkertistel, tepperot og sommerfuglen admiral (Artsdatabanken 2021b). Hverken rødlistearter eller svartelistearter er registrert fra før i områdene.

3. Naturverdier

Under kartleggingen ble det registrert to naturtypelokaliteter i Holtesletta og ingen i Skauen. Samtidig foreslås det fem hensynssoner som omfatter hovedsakelig myrområder som har akkumulert tykke lag av torv som kan forårsake betydelige klimagassutslipp ved drenering og en gammel granskog i Holtesletta som har noen kvaliteter for naturmangfold på grunn av forekomst av eldre trær og noe liggende død ved. Ingen rødlistearter ble registrert.

Figur 3-1 Naturtypelokaliteter (1 og 2) er vist i rosa og hensynssoner i blå (2-6: hensynssone myr, 7: hensynssone skog).

a) Naturtypelokaliteter

Tabell 1: Verdisatte naturområder i kartleggingsområdene.

Nr.	ID (NiN)	Lokalitetsnavn	Naturtype (NiN-kode og rødlistestatus)	Lok.kvalitet	Verdi*
1	NINFP2110044533	Industriveien NV	Rik svartorsumpskog (E11.3, VU)	Lav kvalitet	Stor verdi
2	NINFP2110044532	Galtetjønn Ø	Gammel lågurtgranskog (C10)	Høy kvalitet	Stor verdi

* verddivurdering i henhold til Miljødirektoratets veileder (2021b).

Lokalitet 1 «Industriveien NV»

Lokaliteten består av en rik svartorsumpskog med lav lokalitetskvalitet. Naturtypen står som sårbar (VU) på rødlista over naturtyper i Norge.

Tilstand: Tilstand er vurdert som dårlig da lokaliteten krysses av en gjennomgående grøft. Skogen er i hogstklasse IV (eldre produksjonskog).

Naturmangfold: Naturmangfold er vurdert som moderat på grunn av at flere svartor har hule sokler. Svartor utgjør cirka 50 % dekning mens resten fordeler seg på bjørk og gran. Feltsjiktet er lite utviklet men det forekommer fredløs, stjernestarr, myrhatt, bukkeblad og storbjørnemose. Lokaliteten er i nederste laget for en rik svartorsumpskog på grunn av forholdsvis lite kalkinnhold.

Figur 3-2 Sumpskogen består både av svartor, bjørk og gran. Skogen er forholdsvis ung men har potensiale å utvikle seg til en sumpskog med naturverdier (foto: H. Liebel).

Lokalitet 2 «Galtetjønn Ø»

Lokaliteten består av en gammel lågurtgranskog. Naturtypen har en sentral økosystemfunksjon, nærmere spesifisert som leveområder for truede eller nær truede arter (Framstad et al. 2020).

Usikkerhet: Skogen er klassifisert som eldre produksjonsskog, men grantrær opptil 175 cm i omkrets og bra kontinuitet med dødved tyder på gammel skog i hogstklasse V.

Tilstand: Tilstand er vurdert som god da det er ingen fremmedarter som er påvist og ingen negative synlige inngrep av mennesker er funnet i lokaliteten.

Naturmangfold: Naturmangfold er vurdert som moderat på grunn av god kontinuitet i død ved og forholdsvis stor andel grove læger (2-4 per da). Tresjiktet er dominert av gran med litt hassel. Feltsjiktet består blant annet av skogfiol, markjordbær, gaukesyre, trollurt, linnea, skogsalat, smyle, myrfiol og maiblom.

Figur 3-3 Gammel lågurtgranskog med blant annet trollurt, gjøkesyre og skogfiol (foto: H. Liebel).

Figur 3-4 Forholdsvis mye liggende død ved øker kvaliteten spesielt for vedboende sopp og insekter (foto: H. Liebel).

b) Hensynssoner «myr»

Det foreslås å ta hensyn til myrområder (soner 3-6) selv om de fleste er grøftet og delvis ødelagte. Torvlaget er tykt og ytterligere drenering eller nedbygging fører til betydelige klimagassutslipp. Noen av myrene har fortsatt noe naturverdi. Det gjelder spesielt hensynssone 4 i Holteslettaområdet. Her er beveren aktivt å demme opp gamle dreneringsgrøfter som fører til en høy vannstand som er gunstig for myrplanter og torvdannelse. Området har et visst potensial også for noen sjeldnere øyestikkere og libeller.

Figur 3-5 Grøft som ble demt opp av bever i 2021 (foto: H. Liebel).

Figur 3-6 I hensynssone 3 vises myrvegetasjonen godt i traseen av lysløypa med store forekomster av torvmoser, hvitmyrak og blåtopp (foto: H. Liebel).

c) Hensynssone «skog»

Sørøst i Holtesletta-området finnes en liten rest av en gammel granskog i hogstklasse 5 (hensynssone 7) som har noe naturverdi som kan øke om skogen ikke blir hogd. Feltsjiktet består av trivielle arter på grunn av næringsfattige forhold (blåbærskog). Det er noe dødved i skogen som brytes ned av forskjellige sopparter og som er leveområdet til en rekke forskjellige insektarter.

Figur 3-7 Hensynssone 7 består av et lite areal med gammel granskog (foto: H. Liebel).

4. Fremmede arter

Flere fremmede arter ble registrert under feltarbeidet med den største konsentrasjonen av forskjellige arter i randen av tettstedet Holtesletta. Her tømmer beboerne hageavfall i naturen som er kilden til spredning av blant annet rynkerose (SE - svært høy risiko), hagelupin (SE) og rødhyll (SE). Langs Heivannsveien er kanadagullris (SE) et vanlig innslag i veikanten.

Edelgran ble innført til Norge på 1700-tallet og er dermed per definisjon ingen fremmed art i Norge (Artsdatabanken 2021a). Allikevel er arten uønsket da den fortrenger stedegne treslag. Arten har blitt plantet inn på de grøftete Fugleleikmyrene (Skauen-området) og arten setter frø og sprer seg derifra i omkringliggende områder.

Figur 4-1 Storvokste edelgran i bakgrunnen og ungplanter som sprer seg i Fugleleikmyrene i forgrunnen (foto: R. Solvang).

Tabell 1: Registrerte fremmede arter innenfor planområde

Art	Svartelistekategori	N-koordinat	Ø-koordinat
Edelgran	-	59.257826	9.703693
Rødhyll	SE - svært høy risiko	59.269832	9.699496
Hageakeleie	-	59.270011	9.700350
Kanadagullris	SE - svært høy risiko	59.267207	9.698131
Hagelupin	SE - svært høy risiko	59.269988	9.700898
Rynkerose	SE - svært høy risiko	59.270126	9.699613

Figur 4-2 Rødhyll sprer seg fra tettstedet Holtesletta (foto: H. Liebel).

Figur 4-3 Kanadagullris er vanlig langs Heivannsveien (foto: H. Liebel).

5. Usikkerhet

Befaringstidspunktet var gunstig for å fange opp mest mulig av karplanter og naturtypelokaliteter og det antas at naturverdier er kartlagt på en tilstrekkelig måte. Allikevel gir en kartlegging i løpet av få dager aldri en omfattende artsliste. Tidspunktet var for eksempel for sent for å påvise hekkefugl og for tidlig for å kunne finne sjeldne og rødlistede sopparter. Potensialet er lite for vedboende sopp på grunn av lite gammelskog med død ved og lav kontinuitet i død ved over tid. Rødlistede jordboende sopp kan forekomme spesielt i områder med rik bakkevegetasjon som det er svært små arealer av i de to kartleggingsarealene.

6. Anbefalinger

Både naturtypelokaliteter og hensynssoner «myr» og «skog» bør bevares.

I delområdet Skauen er Fugleleikmyrene helt grøftet. Her er det plantet inn edelgran som sprer seg hurtig og som allerede nå er negativt for naturmangfoldet og det problemet vil øke når spredningen blir større. Her burde edelgrana vært helt fjernet (både store trær og alle småplanter som kommer opp). Det etablerer seg mange små edelgraner på den mest intakte delen av myra i sørvest. Hvis man skal hogge ut edelgrana bør grøftene også tettes og det bør lages et vannspeil på myra når gravemaskiner eller annet eventuelt er inne på myra.

Også myrene langs Heivannsbekken (Holtesletta-området) er sterkt påvirket av grøfting. Her kan den økologiske tilstanden forbedres ved å unngå å rydde demninger etter beveren og la grøftene gro igjen over tid. Det er det gunstigste tiltaket for å restaurere myrene her og å bidra til å dempe klimaoppvarmingen da myrene på denne måten kommer til å akkumulere karbon i torvlageret i fremtiden igjen. Gjennom grøfting har myrene mistet den positive klimafunksjonen og dessuten slipper grøftete myrer ut store mengder karbondioksid når torvlaget brytes ned når det kommer i kontakt med oksygen.

Tømming av hageavfall sør for tettstedet Holtesletta burde forbydes og fremmede arter fjernes for å unngå videre spredning.

Figur 6-1 Nordmetallvannymfe profiterer av beveraktiviteten i området. Denne og mange arter hadde profittert av restaureringen av Fugleleikmyrene (foto: H. Liebel).

7. Kilder

- Artsdatabanken, 2018: [Fremmedartslista 2018 \(artsdatabanken.no\)](https://artsdatabanken.no) [26.11.2021]
- Artsdatabanken, 2021a: Norsk rødliste for arter. Online: [Norsk rødliste for arter \(artsdatabanken.no\)](https://artsdatabanken.no) [25.11.2021]
- Artsdatabanken, 2021b: [Vis utvalg i kart | Artskart 2 \(artsdatabanken.no\)](https://artsdatabanken.no) [26.11.2021]
- Framstad E., H.H. Blom, T.E. Brandrud, A. Bär, L. Johansen, S.L. Olsen, O.E. Stabbetorp & D.I. Øien, 2020: Naturtyper etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks. Dokumentasjon av sentral økosystemfunksjon. NINA rapport 1781. Norsk institutt for naturforskning.
- Miljødirektoratet, 2021a: [Kartleggingsinstruks - Kartlegging av terrestriske naturtyper etter NiN2 - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no) [26.11.2021]
- Miljødirektoratet, 2021b: [Sette verdi i hvert delområder - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no) [26.11.2021]
- NIBIO, 2021: [Kilden - Arealinformasjon med skogbruksplan \(nibio.no\)](https://nibio.no) [26.11.2021]
- Norges geologiske undersøkelse, 2021a: [Berggrunnskart \(ngu.no\)](https://ngu.no) [26.11.2021]
- Norges geologiske undersøkelse, 2021b: [Løsmassekart \(ngu.no\)](https://ngu.no) [26.11.2021]

